KONTROLLIAKT

24. aprill 2001. a nr 11-1/17

Sotsiaalkindlustusameti 2000. aasta ning Tallinna, Põlvamaa ja Raplamaa Pensioniameti 2000. aasta 8 kuu majandustegevuse audit

Koostaja:

Tarmo Leheste
Auditi juht
Finantsauditi osakond

Tallinn
2001

SISSEJUHATUS **4**

1. RAAMATUPIDAMISARVESTUS **5**

RAAMATUPIDAMISARVESTUSE KORRALDUS 5
SOTSIAALKINDLUSTUSAMETI 2000. A AASTAARUANNE 6
ETTEPANEKUD 7

2. PENSIONIAMETITE RAAMATUPIDAMISE VAHEAUDIT **8**

ETTEPANEKUD 10

3. SOTSIAALKINDLUSTUSAMETI JA PENSIONIAMETITE FINANTSJUHTIMINE **11**

RIIGIVARA MAJANDAMINE/HALDAMINE 11
PENSIONIAMETITE TEGEVUSE JUHTIMINE 11

4. KONTROLLIKESKKOND **12**

SOTSIAALKINDLUSTUSE INFOSÜSTEEMIST SKAIS TULENEVAD PUUDUSED 12
SISEKONTROLL 12

SISSEJUHATUS

Vastavalt Riigikontrolli tööplaanile oleme läbi viinud Sotsiaalkindlustusameti 2000. aasta majandustegevuse auditi ning kolme pensioniameti (Tallinna, Põlvamaa ja Raplamaa Pensioniameti) 01.01–31.08.2000. a majandustegevuse auditi. Auditid toimusid ajavahemikus 30.10.2000–15.01.2001 ja 15.02–09.03.2001.

Sotsiaalkindlustusameti audit tugines raamatupidamise andmetele seisuga 31.12.2000 ning pensioniametite vaheauditid raamatupidamise andmetele seisuga 31.08.2000. Auditi eesmärk oli hinnata Sotsiaalkindlustusameti raamatupidamise vastavust raamatupidamise seadusele, selgitada tähtsamad probleemid ning määratleda raamatupidamise koondaastaaruande ja 2000. aasta pensionikindlustuse tulude ja kulude koondaruande koostamise raskuspunktid. Eesmärgiks ei olnud hinnata konsolideeritud bilanssi seisuga 31.12.2000 ega 2000. aasta konsolideeritud tulemiaruannet, mistõttu me neile aruannetele hinnangut ei anna.

Sooritasime auditi kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimisstandarditega.

Tõendusmaterjale, millel põhinevad raamatupidamise registrites ja aruannetes kajastatud näitajad, kontrollisime väljavõtteliselt. Audit hõlmas ka raamatupidamise aruande koostamisel kasutatud arvestuspõhimõtete ja juhtkonna raamatupidamislike hinnangute kriitilist analüüsi.

Käesoleva aktiga informeerime Sotsiaalkindlustusameti juhtkonda auditi käigus ilmnenud asjaoludest ja tähelepanekutest.

Me ei ole auditeerinud Sotsiaalkindlustusameti raamatupidamise aastaaruannet seisuga 31. detsember 1999, mis moodustab osa 2000. aasta tulemist.

Me ei avalda arvamust Sotsiaalkindlustusameti ega pensioniametite tegevuse tulemuslikkuse, tõhususe ega mõjususe kohta. Me ei esita kõikehõlmavat eraldi hinnangut Sotsiaalkindlustusameti ega pensioniametite tehingute seaduslikkuse ja sisekontrolli toimimise kohta. Samuti ei anna me hinnangut pensionide ja toetuste arvestamiseks-maksmiseks kasutatavale uuele infotehnoloogilisele lahendusele.

Auditi käigus andsid selgitusi Sotsiaalkindlustusameti finantsosakonnast osakonna juhataja-pearaamatupidaja Diana Kalvik, juhataja asetäitja Mariina Vilu, vanemraamatupidajad Sirje Vannamik, Karl-Henn Salev ja Eve-Helve Sune, ökonoomikaosakonna juhataja Jaan Tedder, siseauditi nõunik Indrek Mauer ja peaspetsialist Kersti Väli, arstliku ekspertiisi osakonna nõunik Andres Mesila ning infotehnoloogia osakonna juhataja Indrek Kressa. Selgitusi andsid ka Tallinna Pensioniameti direktori asetäitja Aili Josepson, pearaamatupidaja Riina Kirs ja pearaamatupidaja asetäitja Raili Raudsepp, Põlvamaa Pensioniameti direktor Ülo Meltsov ja pearaamatupidaja Ester Korol ning Raplamaa Pensioniameti direktor Aime Aulis ja pearaamatupidaja Õilme Kerdmann.

Auditit juhtis finantsauditi osakonna auditi juht Tarmo Leheste, töögrupis osalesid auditi spetsialistid Ilme Ott, Ülle Sibul, Mare Kabrits, Lembi Kull, Anneli Narusk ja Jüri Kurss.

1. RAAMATUPIDAMISARVESTUS

1.1. Sotsiaalkindlustusameti finantsolukorra ning majandustegevuse tulemuste õige ja õiglase kajastamise eest vastutab peadirektor Külli Pedak. Finantsosakonda juhtis aruandeperioodil osakonna juhataja, raamatupidamise eest vastutavaks isikuks määratud pearaamatupidaja Diana Kalvik.

Raamatupidamisarvestuse korraldus

1.2. Kontrollisime kasutatavate arvestuspõhimõtete vastavust raamatupidamist reguleerivatele sise-eeskirjadele. Sotsiaalkindlustusametis ja pensioniametites kasutusel olevad raamatupidamise sise-eeskirjad ei kirjelda kehtivat arvestussüsteemi piisavalt ning vajavad täiendamist tulenevalt raamatupidamise seaduse § 16 ja rahandusministri 17. märtsi 1995. a määrusega nr 46 kinnitatud, hiljem redaktsiooniliselt muudetud "Eelarveliste asutuste raamatupidamise korraldamise eeskirjade" nõuetest, sest:

1.2.1 Sotsiaalkindlustusameti raamatupidamise sise-eeskirjades puudub info põhivara amortisatsiooni arvestuspõhimõtete ja -määrade kohta, samuti põhivara parenduste, tsentraliseeritud korras ostetud ja ülekantud vara ning immateriaalse põhivara kajastamise kohta raamatupidamises.

1.2.2 Immateriaalse põhivara amortisatsiooni arvutamisel ei ole arvestust alustatud vara soetamise kuust nagu materiaalse põhivara puhul, vaid soetusaasta algusest. Nende kahe arvestusmeetodi järgi arvestatud immateriaalse põhivara amortisatsiooni summade vahe 2000. aasta lõpuks on 1 981 226 krooni.

1.2.3 Raamatupidamise sise-eeskirjades on määratlemata paranduskannete tegemise kord. Sellest tulenevad järgmised probleemid:

- Raamatupidamisregistrites tehtud paranduslausendeid ei ole tehtud nn punase storno kirjendina, kus ebaõiget raamatupidamiskirjendit parandatakse negatiivse kirjendiga, vaid on tehtud ebaõigele kirjendile vastassuunaline kirjend (debiteeritud summat on krediteeritud ja vastupidi). Seetõttu ei ole käibeandmik võrreldav 2000. aasta tulemiaruandega.

- Raamatupidamisregistrites on kustutatud varasemaid kandeid, kuigi sissekandeid ei ole lubatud kustutada[1].

- Raamatupidamisregistrites on korduvalt tehtud õienditeta parandusi, mistõttu mõne paranduse aluste kohta ei osatud meile selgitusi anda. Alati ei sisalda paranduslausendite tegemiseks koostatud õiendid parandatava lausendi kronoloogilise registri järjekorranumbrit, paranduse tegija nime või paranduse alust. Samuti ei ole varasemat algdokumenti ja lausendit täiendatud viitega hilisemale parandusdokumendile ja -lausendile. Nimetatud eksimused on vastuolus raamatupidamise seaduses sätestatuga[2].

1.3. Sotsiaalkindlustusameti tegevuskulude tasumiseks kasutatavad Hansapanga krediitkaadid on seotud pensionikindlustuse pangakontoga. Ehkki tehtud kulud taastatakse,

[1] Rahandusministri 17.03.1995. a määrusega nr 46 kinnitatud "Eelarveliste asutuste raamatupidamise korraldamise eeskirjad"

[2] Raamatupidamise seadus § 14

ei saa sellist sidumist lugeda õigeks. Samuti on see vastuolus 26. juunil 1998 vastu võetud ja 1. aprillil 2000 jõustunud riikliku pensionikindlustuse seadusega[3], mille kohaselt pensionikindlustuse eelarve tulusid võib kasutada üksnes nimetatud seadusega sätestatud riiklike pensionide väljamaksmiseks ja eelarveaasta lõpu jäägi moodustamiseks.

Sotsiaalkindlustusameti 2000. a aastaaruanne

1.4. Sotsiaalkindlustusameti 2000. aasta raamatupidamise aastaaruande kohta, mis näitab aasta tulemiks 24 516 971 krooni ja bilansimahuks 38 933 169 krooni, oleme teinud järgmised tähelepanekud:

1.4.1 AS-le Reumed 2000. a detsembrikuu rendi eest esitatud arve summas 5 003 krooni on kajastatud ostjatelt laekumata nõuetes, kuid oleks tulnud kajastada viitlaekumiste hulgas kui laekumata renditulu.

1.4.2 AS-le Eesti Telefon tasutud 2001. a jaanuarikuu abonenttasud, kokku 11 728 krooni, on kajastatud 2000. aasta tulemiaruandes majanduskulude hulgas. Kuna iga perioodi väljaminekutena saab kajastada vaid vastava perioodi kulusid, tulnuks nimetatud summa kajastada 2001. aasta majanduskuluna.

1.4.3 Sotsiaalkindlustusamet on soetanud pensioniametitele eraldatud raha arvelt (eelarve osa 141 ptk 43) kiirprinteri DFX 5000 varuosadena summas 25 287 krooni, mis on kantud kuluks. Selle vara kohta Andmeside OÜ esitatud arvel aga puuduvad raamatupidamise seaduses[4] nõutud rekvisiidid – majandustehingu arvnäitajad (varuosade kogused, hinnad). Seega annab mainitud dokument alust arvata, et soetatud on terviklik põhivara, mis tuleks kajastada vastavas raamatupidamisregistris ja finantseerida ka vastava eelarve klassifikaatori alt.

1.4.4 Tulemiaruande real "Maksude, maksete, lõivude ja tasude kogumine", kus kajastatakse riigivara rentimisest saadavaid tulusid, on näidatud riigile mittekuuluva vara allrendilepingute järgi saadud renditulu 59 630 krooni. See summa oleks tulnud kajastada tulemiaruande real "Tulud majandustegevusest".

1.4.5 Sotsiaalkindlustusameti bilansis seisuga 31.12.1999 kajastatud fondide ja reservide saldot ei ole korrigeeritud vastavalt meie varasematele ettepanekutele ning rahandusministri 30. novembri 2000. a määruse nr 100 "2000. a aastaaruande koostamine, esitamine ja kinnitamine" §-le 67. Korrigeerimiskanded on tehtud 2000. aastal, mistõttu aruandeaasta tulud on näidatud tegelikust 4 377 897 krooni võrra suuremana.

1.4.6 Sotsiaalkindlustusamet on võtnud Tallinna Keskhaiglalt, Pärnu Linnavalitsuselt ja Rapla Maavalitsuselt rendile ruumid (kokku 4 196,8 m^2). Rendileandjatega 1996. aastal sõlmitud rendilepingute järgi kuuluvad rendisummad tasaarveldamisele Sotsiaalkindlustusameti tehtavate investeeringute arvelt. Tehtud investeeringuid ei ole rentide ettemaksena Sotsiaalkindlustusameti raamatupidamisregistrites ega bilansis seisuga 31.12.1999 kajastatud.

Sotsiaalkindlustusamet võttis tehtud investeeringute jäägi raamatupidamisregistris ja bilansis rentide ettemaksena arvele alles seisuga 31.12.2000. Kuna aruandeaasta

[3] Riikliku pensionikindlustuse seadus § 25 lg 1
[4] Raamatupidamise seadus § 8 lg 1

rendikuludena ei ole näidatud tasaarveldatud rendisummasid, on Sotsiaalkindlustusameti 2000. aasta tulemiaruandes tegevuskulud näidatud tegelikust väiksemana.

1.4.7 Sotsiaalkindlustusamet on andnud Harjumaa Haigekassale, Keskhaigekassale, Kuulmisrehabilitatsiooni Keskusele ja AS-le Medisoft rendile ruumid (kokku 2 068,9 m^2). 1999. aastal sõlmitud rendilepingute järgi tuleb rendisummad tasaarveldada rentnike tehtud investeeringute arvelt. Ei Sotsiaalkindlustusameti raamatupidamisregistrites ega bilansis seisuga 31.12.1999 ole kajastatud rentnike tehtud hoonete parendusi.

Sotsiaalkindlustusamet võttis rentnike tehtud investeeringute jäägi arvele raamatupidamisregistris ja bilansis materiaalse põhivarana seisuga 31.12.2000. Kuna aruandeaasta rendituludena ei kirjendatud 2000. aastal tasaarveldatud rendisummasid, on Sotsiaalkindlustusameti 2000. aasta tulemiaruandes tulud majandustegevusest näidatud tegelikust 1 459 240 krooni võrra väiksemana.

1.4.8 Käibemaksuseaduse § 7 lg 1 järgi on maksukohustuslane, kelle maksustatav käive ületab kalendriaasta algusest arvates 250 000 krooni, kohustatud 10 kalendripäeva jooksul, arvates nimetatud suuruses maksustatava käibe tekkimise päevast, esitama asukohajärgsele Maksuametile avalduse enda registreerimiseks käibemaksukohustuslasena. Sotsiaalkindlustusamet ei olnud registreerinud ennast 2000. aasta lõpuks käibemaksukohustuslasena, kuigi nimetatud suuruses maksustatav käive tekkis juba juunis 1999. (Käibemaksukohustuslasena registreerus Sotsiaalkindlustusamet 2001. aasta veebruaris.)

1.4.9 Sotsiaalkindlustusamet maksab ka kaitseväelaste pensione (2000. aastal kokku 1 079 880 krooni). Raha selleks saadakse Kaitseministeeriumist. Nimetatud summa ei kajastu pensionikindlustuse tulude ja kulude aruandes.

Ettepanekud

1 2001. a raamatupidamise korraldamisel arvestada punktides 1.4.1 kuni 1.4.8 toodud tähelepanekuid.

2 Täiendada raamatupidamise sise-eeskirju. Raamatupidamisregistrites paranduste tegemine korraldada selliselt, et pearaamatupidaja kinnitab kõik paranduse tegemiseks vajalikud õiendid, veendudes sealjuures paranduse põhjendatuses (aluses) ning parandussumma ja paranduskirjendi õigsuses. Paranduskirjendi koostamine raamatupidamisregistrites toimuks pärast õiendi kinnitamist, kusjuures paranduse tegija vastutaks nii varasema algdokumendi ja lausendi viitega täiendamise eest kui ka paranduskirjendi õige registreerimise eest. Sellekohane kord lisada raamatupidamise sise-eeskirjadesse.

3 Panga krediitkaardi lepingud vormistada ümber nii, et kaardiga sooritatud tehingud krediteeritaks Sotsiaalkindlustusameti tegevuskulude pangakontolt.

4 Juhtida Rahandusministeeriumi tähelepanu p-s 1.4.9 kirjeldatud probleemile, et 2001. aasta riigieelarve seaduses tehtaks vastav muudatus, nii et kaitseväelaste pension laekuks Rahandusministeeriumi riigikassa osakonna kaudu otse Sotsiaalkindlustusameti käsutusse.

2. PENSIONIAMETITE RAAMATUPIDAMISE VAHEAUDIT

2.1. Tallinna, Rapla ja Põlva Pensioniameti 01.01 – 31.08.2000 majandustegevuse kohta ja pensioniametite 2000. aasta raamatupidamise aastaaruannete võrdlemisel oleme teinud alljärgnevad tähelepanekud:

2.1.1 Mõnes pensioniametis on kasutusel vananenud kontoplaanid, mis on vastuolus Rahandusministeeriumi väljatöötatud "Eelarveliste asutuste raamatupidamise korraldamise eeskirjadega"[5]. Näiteks on nii Tallinna kui ka Põlvamaa Pensioniameti käibeandmikes endiselt kasutusel kontoklass 1700 "Arveldused eelarvega" ning Põlvamaa Pensioniameti käibeandmikust puudub kontoklass 3000 "Sissetulekud - tulud".

2.1.2. AS-le Eesti Post tehtud pensionide ja toetuste ettemakseid kajastatakse pensioniametites erinevatel bilansiridadel, nagu näiteks "Postižiiro konto", "Ostjatelt laekumata arved", "Mitmesugused lühiajalised nõuded" ja "Muud ettemaksed". Meie arvates tuleks nimetatud ettemaksed, kui tulevaste perioodide kulu, kajastada real "Muud ettemaksed"

2.1.3 Põlvamaa Pensioniameti raamatupidamisregistrites ei kajastata enammakstud pensionide ja toetuste summasid.

2.1.4 Põhivara amortisatsiooni arvestamisel ei ole alati järgitud sama arvestusmeetodit. Näiteks Tallinna Pensioniameti raamatupidamises on amortisatsiooni arvestust alustatud nii soetamise kuust kui ka soetamisele järgnevast kuust. Sellega on eksitud nii järjepidevuse printsiibi kui pensioniameti enda raamatupidamise sise-eeskirjades sätestatu vastu. Raplamaa Pensioniametis arvestati 1999. aastal amortisatsiooni soetamisele järgnevast kuust, 2000. aastal aga soetamiskuust; amortisatsiooniarvestuse põhimõtted olid raamatupidamise sise-eeskirjades fikseerimata.

2.1.5 Pensioniametite põhivara registrites on kajastatud mitmed raamatupidamislikult ja füüsiliselt amortiseerunud põhivara objektid, mida ametite tegevuses enam ei kasutata. Nii on näiteks Raplamaa Pensioniametis arvel sellist põhivara 269 754 krooni eest ja Põlvamaa Pensioniametis 217 300 krooni eest.

2.1.6 Sotsiaalkindlustusameti poolt tsentraliseeritud korras soetatud ja pensioniametitele üle antud põhivara kajastatakse pensioniametite raamatupidamisregistrites kui annetatud kapitali. See on vastuolus "Eelarveliste asutuste raamatupidamise korraldamise eeskirjadega"[6], mille sätete kohaselt pensioniametid peaksid saadud vara kirjendama tulukontol "Haldusalasisesed tsentraliseeritud varustamise korras saadud väärtused".

2.1.7 Riiklike toetuste maksmisega seotud pangakulusid näidatakse erinevates pensioniametites erinevalt. Nii on Tallinna Pensioniametis need kulud kajastatud majanduskuluna, kuigi vastavalt 2000. aasta riigieelarve seadusele on osa 141 ptk 38 art 91 "Puuetega inimeste toetuste määramise ja maksmisega seotud kulud", osa

[5] Rahandusministri 17. märtsi 1995. a määrusega kinnitatud "Eelarveliste asutuste raamatupidamise korraldamise eeskirjad" p 12

[6] Rahandusministri 18. mai 2000. a määrusega nr 44 muudetud "Eelarveliste asutuste raamatupidamise korraldamise eeskirjad" § 2 lg 3

141 ptk 46 art 30 "Lastetoetuste ja lapsehooldustasu maksmisega seotud panga- ja postikulud" ning osa 141 ptk 46 art 69 "Kahjuhüvitused ja toetused" alt makstavad pangatasud tõlgendatavad assigneeringuna. Nimetatud tasud ei kuulu pensioniameti majanduskulude hulka ja moonutavad tegelikke tegevuskulusid.

2.1.8 Lastega kodus olevate vanemate eest arvestatud sotsiaalmaksu kohustust kajastatakse pensioniametites mitmeti: mõningatel juhtudel (Tallinna Pensioniametis) on see näidatud personali maksekohustuste hulgas. Esialgu kajastas ka Raplamaa Pensioniamet selle sotsiaalmaksu kulusid personalikuludes, mis moonutas pensioniameti enda personalikulude suurust. Auditi käigus viga parandati.

2.1.9 Pensioniametid ületavad riiklikeks toetusteks ja hüvitisteks määratud eelarvet. Nii on ületatud 2000. a riigieelarve seadusega osa 141 ptk 38 art 69 "Ühekordsed ja perioodilised toetused puuetega inimestele" määratud eelarvet telefonide kasutamise ja transporditoetusteks ettenähtud summade osas ning osa 141 ptk 46 art 69 "Kahjuhüvitused ja toetused" määratud eelarvet matusetoetuste summade osas. 2000. aasta riigieelarve seadus ei luba neid toetusi ületada ega katta teiste eelarve artiklite (ka mitte näiteks ptk 38 art 60, ptk 46 art 64, ptk 46 art 30 ja ptk 46 art 69 "Kahjuhüvitised seoses tööõnnetustega") arvelt.

Nii on näiteks Põlvamaa Pensioniameti 2000. a eelarves telefonitoetusteks ettenähtud 73 200 krooni, mis seisuga 31.08.00 riigieelarve kassalise täitmise aruande kohaselt on ka täidetud, kuid tegelikud väljamaksed päevaraamatu alusel seisuga 31.08.00 on 199 235 krooni. Transporditoetuste väljamakseid on riigieelarve kassalise täitmise aruande kohaselt tehtud 159 099 krooni, kuid päevaraamatu andmetel 280 089 krooni.

2.1.10 Pensioniametite raamatupidamise andmete võrdlemisel riigivara registri andmetega selgus, et pensioniametite põhivara nimekirjas sisalduv riigivara registrisse kandmisele kuuluv vara ei vasta riigivara registri andmetele. Nii oli kontrollimise ajal registrisse kandmata Raplamaa Pensioniametis 3 serverit kogumaksumusega 236 450 krooni; Põlvamaa Pensioniamet oli jätnud ümber registreerimata Põlvas Aasa tn 5-21 asuva korteriomandi ja maa üleandmise Justiitsministeeriumile ning pensioniametile kuuluv sõiduauto Opel Omega oli registrisse kantud kahe registrinumbri all.

2.1.11 Pensioniametite raamatupidamisandmete võrdlemisel Maksuameti väljavõtetega selgus, et mitme pensioniameti (näiteks Viljandimaa, Tartumaa, Ida-Virumaa ja Hiiumaa Pensioniamet) personali maksukohustused ei lähe kokku Maksuameti väljavõtetel esitatud summadega.

2.2 Lisaks eelnevale toome pensioniametites kehtivate raamatupidamise sise-eeskirjade kohta välja järgmised tähelepanekud:

- Puuduvad kasutatavate raamatupidamisregistrite (eraldi eelarveliste ja eelarveväliste registrite kohta) nimekirjad – Lääne-Virumaa, Läänemaa, Tallinna, Tartumaa, Viljandimaa, Raplamaa, Ida-Virumaa ja Narva Pensioniamet.
- Puuduvad põhivara arvestuse protseduuride kirjeldused (arvele võtmine, kulumi arvestus, inventeerimine, mahakandmine) või on nende kirjeldus liiga üldsõnaline – Tartumaa, Raplamaa, Narva Pensioniamet jt.

- Enamikus pensioniametites puuduvad ostuprotsessi kirjeldused: kes otsustab mingi ostu vajaduse, kuidas vormistatakse tellimus, kes kinnitab, millised on ostudokumendid, kuluaruannete koostamise kord jne.
- Puudub dokumendikäibe kirjeldus (vastutavad isikud, esitamise tähtajad jms) – Põlvamaa, Lääne-Virumaa, Tartumaa, Valgamaa, Hiiumaa, Narva Pensioniamet.
- Sageli puudub raamatupidamise sise-eeskirjades nõuete inventeerimise, ebatõenäoliste ja lootusetute nõuete käsitlemise protseduur – Läänemaa, Tartumaa, Võrumaa, Valgamaa, Viljandimaa, Saaremaa, Narva, Raplamaa, Hiiumaa, Põlvamaa Pensioniamet.
- Mõnedes raamatupidamise sise-eeskirjades puudub lähetuste arvestus ja käsitlemise protseduur – Läänemaa, Valgamaa, Viljandimaa ja Põlvamaa Pensioniamet.
- Mõningatel juhtudel ei peeta kinni kehtivatest raamatupidamise sise-eeskirjadest (Tallinna Pensioniamet):
  - ületatakse asutuses kehtestatud kassalimiiti;
  - auditeeritaval perioodil ei olnud läbi viidud eeskirjades ettenähtud igakuiseid kassa inventuure.

Ettepanekud

1 Konsolideeritud aruannete koostamisel pidada silmas punktides 2.1.1 kuni 2.1.8 toodud tähelepanekuid.

2 Enne kavandatavat pensioniametite ühendamist viia pensioniametite raamatupidamised ühtsetele alustele, milleks töötada välja kõigi pensioniametite jaoks ühtne raamatupidamise sise-eeskiri, sealjuures arvestades punktide 2.1 ja 2.2 tähelepanekutega.

3 Kontrollida regulaarselt Sotsiaalkindlustusameti ja pensioniametite käsutuses oleva vara vastavust riigivara registrile ning korraldada vajalikud muudatused.

4 Taotleda edaspidi eelarve seaduse muudatust nende toetuste ja hüvitiste ületamiseks, mida vastavalt eelarve seadusele Pensioniametid ületada ei tohi.

5 Kohustada pensioniameteid koostöös Maksuametiga inventeerima maksude saldosid.

3. SOTSIAALKINDLUSTUSAMETI JA PENSIONIAMETITE FINANTSJUHTIMINE

Riigivara majandamine/haldamine

3.1. Sotsiaalkindlustusamet ei majanda enda valduses olevat riigivara riigi kui omaniku huvidest lähtuvalt ega kasuta ära potentsiaali riigi tulude suurendamiseks.

3.1.1. 3. juunil 1996 sõlmitud mitteeluruumi rendilepingu kohaselt anti AS-le Ajaratas tähtajatult rendile ruumid üldpinnaga 62 m^2 hinnaga 45 krooni ruutmeeter. Vaatamata sellele, et ruumid on renditud alla tegeliku turuhinna, ei ole OÜ Ajaratas tasunud renti 2000. aasta eest – kokku 33 480 krooni – ja tasumata on ka varasemate perioodide rent summas 12 510 krooni. Amet ei ole tegelenud rentnikult rendi sissenõudmisega.

3.1.2. Renditulude tähtaegseks tasumiseks ei ole Sotsiaalkindlustusamet kasutanud õigust nõuda rentnikult tähtajaks tasumata rendi summast viivist 0,5% iga viivitatud päeva eest[7].

Pensioniametite tegevuse juhtimine

3.2. Pensioniametid esitavad Sotsiaalkindlustusametile regulaarseid aruandeid vaid pensionikindlustuse vahenditest väljamakstud summade kohta. Pensioniametitest väljamakstud toetuste ja hüvitiste kohta ei ole vastavat aruandlust välja töötatud.

3.3. Pensioniametid ei ole kohustatud esitama Sotsiaalkindlustusametile jooksvaid finantsaruandeid ega eelarve täitmise aruandeid, mistõttu võib väita, et keskasutus, st Sotsiaalkindlustusamet, ei tegele operatiivselt pensioniametite finantsjuhtimisega.

[7] Vabariigi Valitsuse 01.08.1995. a määrusega nr 285 kinnitatud "Riigivara kasutusse andmise kord" p 84

4. KONTROLLIKESKKOND

Sotsiaalkindlustuse infosüsteemist SKAIS tulenevad puudused

4.1. Me ei viinud läbi spetsiaalset infosüsteemi sobivuse hindamise auditit. Alljärgnevad tähelepanekud on tehtud töö käigus, ei ole seepärast kõikehõlmavad ega väljenda lõplikku hinnangut infosüsteemile.

4.1.1. Infosüsteemi SKAIS väljatöötamisele on kulutatud perioodil 1997–2000 vähemalt 14,6 mln krooni.

4.1.2. Infosüsteemist SKAIS ei ole võimalik saada terviklikke ja operatiivseid aruandeid 2000. aasta jooksul pensioniametite ja Sotsiaalkindlustusameti kaudu väljamakstud pensionide, toetuste ja hüvitiste kohta, mis on vajalikud juhtkonnale asjakohaste juhtimisotsuste vastuvõtmiseks.

4.1.3. Infosüsteemist SKAIS ei ole võimalik saada analüütilist informatsiooni, mis oleks vajalik raamatupidamisandmete jooksvaks täpsustamiseks (väljamakstud summade eelarveartiklite vahel jaotamiseks) ja võrdlemiseks ning statistiliste aruandevormide koostamiseks. Samuti ei ole võimalik infosüsteemi kasutada 2000. aasta raamatupidamise andmete kontrollimiseks ning väljamakstud ja tagasimakstud pensionide, toetuste ja hüvitiste analüütilise arvestuse pidamiseks, kuna:

- SKAIS ei võimalda arvestada pensionide ja toetuste tagasimakseid;
- enammakstud pensionide ja toetuste puhul ei võimalda SKAIS teha vanuselist analüüsi, mida vajatakse asutuse nõuete hindamise seisukohast;
- väljatöötatud õiendeid ei saa infosüsteemist SKAIS väljastada suvalise ajaperioodi kohta;
- väljatöötatud koondõiendeid ei saa infosüsteemist SKAIS väljastada 2000. aasta kohta;
- kõigi toetuste, pensionide ja hüvitiste liike ei olnud võimalik 2000. aasta jooksul registreerida, samuti ei registreeritud neid tagantjärele;
- ei registreerita varasema (enne 2000. a) aja eest 2000. aastal tehtud väljamakseid (Tallinna Pensioniamet);
- infosüsteemis SKAIS ei registreerita kassast tehtud väljamakseid (Tallinna Pensioniamet).

Sisekontroll

4.2. Auditi ühe osana tutvusime Sotsiaalkindlustusameti revisjoniosakonna töö senise praktikaga. Eesmärk oli saada ülevaade revisjoniosakonna rollist finantsaruannete õigsuse tagamisel Sotsiaalkindlustusametis ja pensioniametites. Sellega seoses on meil järgmised tähelepanekud:

4.2.1. Revisjoniosakonna töö on reguleerimata. Puuduvad kirjalikult fikseeritud metoodika, auditite strateegilised plaanid koos võimalike riskide analüüsiga ning detailsed kontrolliplaanid.

4.2.2. Auditite jooksvaid tööpabereid ei säilitata, mistõttu ei ole võimalik anda hinnangut läbiviidud kontrollimiste põhjalikkusele ja õigsusele.

4.2.3. Sotsiaalkindlustusamet ei ole välja töötanud ega kavandanud kontrolliprotseduure pensioniametite 2000. aasta majandustegevuse aruannete usaldusväärsuse tagamiseks.

4.2.4. Sotsiaalkindlustusamet ei ole välja töötanud ega kavandanud kontrolliprotseduure pensioniametite 2000. aasta pensionikindlustuse tulude ja kulude aruannete usaldusväärsuse tagamiseks.

Tarmo Leheste
Auditi juht
Finantsauditi osakond

Akti ühe eksemplari vastu võtnud 26. aprill 2001. a.

Oma seisukohad ja märkused esitame Riigikontrollile hiljemalt 25. mail 2001. a.

Külli Pedak
Peadirektor

Diana Kalvik
Pearaamatupidaja

SOTSIAALKINDLUSTUSAMET

Pr. Kaie Karniol
Peakontrolör
Finantsauditi osakond
Riigikontroll
Narva mnt.11 a
15013 Tallinn

Teie 24.aprill 2001 nr.11-13/1137

Meie 25.mai 2001.a.nr.3-22/964

Seisukohad auditi aruandele

Austatud proua Kaie Karniol

Vastavalt Riigikontrolli tööplaanile viidi läbi Sotsiaalkindlustusameti 2000. aasta majandustegevuse audit ning kolme pensioniameti (Tallinna, Raplamaa ja Põlvamaa) 01.01-31.08.2000.aasta majandustegevuse auditid, millede kohta koostati 24.aprillil 2001.a. kontrolliakt nr.11-1/17.

Tutvunud nimetatud kontrolliaktis toodud tähelepanekute ja ettepanekutega, esitame Teile oma seisukohad alljärgnevas.

Raamatupidamisarvestuse korraldus

Sotsiaalkindlustusameti ja pensioniametite raamatupidamise korraldamisel on aluseks eelkõige eelarveliste asutuste raamatupidamise korraldamise eeskirjad, rahandusministeeriumi juhendmaterjalid ja raamatupidamise seadus. Asutuse omapärast tingitud raamatupidamise korraldus on kehtestatud raamatupidamise sise-eeskirjadega.

Kontrolliakti punkt 1.2.1 Sotsiaalkindlustusameti sise-eeskirjades puudus info põhivara amortisatsiooni arvestuse kohta seetõttu, et amortisatsiooninormid on kehtestatud eraldi käskkirjaga. Põhivara arvestuse, sh ka tsentraliseeritud korras ostetud ja pensioniametitele üleantud väärtuste kohta peetakse raamatupidamises arvestust vastavalt rahandusministri 18.mai 2000.a. määrusele nr. 44.

Lembitu 12
EE0100 Tallinn
Reg nr 01015699

Telefon (2) 640 8120
Faks (2) 640 8155

28.03.2001 1697/11-13/1137

Raamatupidamise sise-eeskirjadesse viisime sisse amortisatsiooninormid ja info põhivaraarvestuse kohta.

Kontrolliakti punkt 1.2.2 Erinevus immateriaalse põhivara ja materiaalse põhivara amortisatsiooni arvestuses 2000 aastal tekkis asjaolust, et 2000.aasta lõpus võtsime raamatupidamises arvele Sotsiaalkindlustusameti infosüsteemi (arvutiprogrammi), mille tegemine kestis mitu aastat ja mis valmis 2000 aasta lõpuks. Kuna rahalisi kulutusi nimetatud infosüsteemile tehti mitme aasta vältel, siis pidasime vajalikuks arvestada sellelt infosüsteemilt, n.ö. immateriaalselt varalt, amortisatsiooni tagasiulatuvalt ja soetusaasta algusest.

Kontrolliakti punkt 1.2.3 Raamatupidamise seaduses ega ka rahandusministri määrustes ei ole sätestatud reegleid raamatupidamisregistrites tehtavate paranduslausendite meetodite osas. Raamatupidamisregistrites tehtud paranduslausendid kajastasime raamatupidamises nii, et oleme teinud ebaõigele lausendile vastassuunalise lausendi, mitte negatiivse lausendina. Me ei nõustu auditi spetsialistide väitega, et selline meetod, mida oleme kasutanud paranduslausendite tegemisel, muudab käibeandmiku ja tulemiaruande mittevõrreldavaks. Sotsiaalkindlustusameti 2000.aasta käibeandmik on vastavuses bilansi ja tulemiaruandega. Alates 2001.aastast kasutame paranduslausendite tegemisel nn. storno meetodit.

Raamatupidamisregistrites tehtud varasemaid kanded me põhimõtteliselt ei kustuta, küll aga võis mõni selline üksik juhtum esineda, mis ilmselt ei mõjutanud oluliselt aruandlust.

Raamatupidamisregistrites tehtud paranduslausendite kohta oleme selgitused ja viited varasematele lausenditele kajastanud üldjuhul päevaraamatus. Paranduslausendeid teevad ametijuhendi järgi oma tööülesannete ulatuses vastavalt vanemraamatupidaja ja pearaamatupidaja asetäitja. Kulude taastamise ja maksude pangaülekannete ning teiste oluliste tehingute osas vormistame õiendid, mille kinnitab pearaamatupidaja.
Raamatupidamise sise-eeskirjadesse viisime sisse täiendava info paranduslausendite vormistamise kohta.

Kontrolliakti punkt 1.3

Sotsiaalkindlustusameti krediitkaardi avasime riikliku pensionikindlustuse kontsernikonto koosseisus oleva konto juurde 1999.aastal, kui riikliku pensionikindlustuse eelarves olid ettenähtud tegevuskulud riikidevaheliste sotsiaalkindlustusalaste lepingute rakendamiseks. Kuna krediitkaardi tehinguid oleme teinud suhteliselt vähe, oleme teenustasude kokkuhoiu mõttes pidanud otstarbekaks mitte avada erinevate eelarve osade jaoks eraldi krediitkaarte. Üldiselt nähakse igal aastal riikliku pensionikindlustuse eelarves ette ka kulutusi tegevuskuludeks, n.ö. pensionide väljamaksmise korraldamiseks. Juhul kui krediitkaardiga on tehtud tehinguid, mis on küll tegevuskulud, kuid ei ole otseselt seotud pensionide väljamaksmise korraldamisega, siis oleme need kulutused koheselt taastanud. Riigikassa kassalise täitmise eeskirjade kohaselt ei ole keelatud teha kulude taastamisi erinevate eelarve allikate vahel, mistõttu ei näe me siinjuures olulist vastuolu, et krediitkaart on avatud riikliku pensionikindlustuse eelarvet teenindava kontsernikonto koossseisus. Nimetatud krediitkaardi kehtivusaeg lõpeb käesoleva

aasta juulis. Arvestades auditi spetsialistide ettepanekuga, lõpetame krediitkaardi seotuse riikliku pensionikindlustuse kontsernikonto koosseisus oleva kontoga alates käesoleva aasta augustist.

Sotsiaalkindlustusameti 2000 a. aastaaruanne

Kontrolliakti punkt 1.4.1, 1.4.2 Edaspidi kajastame aastaaruandes tähtaegselt tasumata nõuded viitlaekumistena. Alates 2001.aastast kajastame AS-le Eesti Telefon igakuiselt makstavat abonenttasu tekkepõhiselt, vastava perioodi kuludes.

Kontrolliakti punkt 1.4.3 Sotsiaalkindlustusameti infotehnoloogia osakonna poolt pensioniametite tarbeks tsentraliseeritud eelarvest (osa 141 ptk 43) soetati kiirprinter DFX 500 tõepoolsest varuosadena. Nimetatud printeri varuosasid kasutati mitme pensioniameti samasuguste printerite remondiks, mille käigus asendati katki läinud printeri osad uutega. Infotehnoloogia osakonna spetsialistid on võimelised ise teostama elementaarseid printerite, arvutite jm tehnika remonttöid. Sellisel juhul on võimalik kulusid kokku hoida remontimise teenustasu arvelt. Edaspidi nõuame, et meile esitatakse korrektseid arveid, milles on kajastatud detailne info teenuse või kauba kohta.

Kontrolliakti punkt 1.4.4 2000.a. tulemiaruandes real "Maksude, maksete, lõivude ja tasude kogumine" kajastasime renditud Tallinna Keskhaigla hoone allrendist saadud tulu kui tulu vara rendist seetõttu, et kandsime 2000.a. jooksul allrendist saadud tulu riigieelarvesse osa 015 ptk 70 "Tulu vara kasutamisest". Me ei pidanud vajalikuks juba riigieelarve tuludesse ülekantud raha tagasi nõuda, kuna meil puudus 2000.a. eelarves majandustegevusest laekuva tulu ja selle kasutamise eelarve. Arvestades auditi spetsialistide ettepanekuga, oleme 2001 aastal kajastanud allrendist saadud tulu kui tulu majandustegevusest ja tegime sotsiaalministeeriumile majandustegevusest laekuva tulu ja selle kasutamise eelarve projekti.

Kontrolliakti punkt 1.4.5 Sotsiaalkindlustusameti 1999.a. bilanssi me ei korrigeerinud fondide ja reservide saldo osas, vaid tegime vastavad korrigeerimiskanded 2000.aastal seetõttu, et rahandusministeerium võttis 1999.a. bilansi sellisel kujul vastu ning ei seadnud meile ülesandeks viia sisse muudatus fondide ja reservide osas. 1999.a. aastaaruande seletuskirjas oli selgitatud, et fondide ja reservide kontol kajastasime riikliku pensionikindlustuse bilansist ületoodud reservi summat.

Kontrolliakti punktid 1.4.6, 1.4.7 Sotsiaalkindlustusameti poolt Tallinna Keskhaiglalt, Pärnu Linnavalitsuselt ja Rapla Maavalitsuselt pikaajalisele rendile võetud ruumide osas on renditasu ja tehtud investeeringute vahelise tasaarvlemise kohta peetud bilansivälist arvestust alates 1996.aastast. Tehtud investeeringud kanti 1997.aastal tegelikesse kuludesse eesmärgiga, et senikaua kuni toimub lepingu järgne tasaarveldus investeeringutega, ei toimu ka rendi tasumist. Selline otsus võeti tollel ajal vastu kooskõlas Rahandusministeeriumi vastavate ametnike arvamusega. Arvestades auditi spetsialistide ettepanekut, võtsime tehtud investeeringute jäägi bilansis arvele, küll aga 2000.a. 31.detsembri seisuga.

Tallinna Keskhaiglalt renditud hoonesse võetud allrentnikega renditasu ja investeeringute tasaarveldus toimus analoogselt ülalmainitule bilansiväliselt. Auditi spetsialistide ettepanekul võtsime allrentnike tehtud investeeringute jäägi bilansis arvele, küll aga 31.detsembri seisuga.

Kontrolliakti punkt 1.4.8

Sotsiaalkindlustusamet ei registreerunud 1999.a. juunis käibemaksukohuslaeks, kuna allrentnikega renditasu tasaarveldust tehtud investeeringutega pidasime bilansiväliselt.

Kontrolliakti punkt 1.4.9

Pensioniametite kaudu makstavate kaitseväelaste pensionide maksmiseks eraldati 2000.a. raha Kaitseministeeriumile, mistõttu ei ole Keskriigikassa ja Sotsiaalkindlustusameti vahelises riikliku pensionikindlustuse kassalise täitmise aruandes kajastatud Kaitseministeeriumilt Tallinna Riigikassa kaudu Sotsiaalkindlustusametile ülekantud summa. Küll aga on see summa kajastatud Sotsiaalkindlustusameti 2000.aasta tulemiaruandes.

Ettepanekute täitmine

1. 2001.a. raamatupidamise korraldamisel arvestame kontrolliakti punktides 1.4.1 kuni 1.4.8 toodud tähelepanekuid.
2. Täiendasime raamatupidamise sise-eeskirju raamatupidamisregistrites paranduste vormistamise osas.
3. Sotsiaalkindlustusameti krediitkaardi seotuse riikliku pensionikindlustuse kontsernikonto koosseisus oleva kontoga lõpetame k.a. juulikuus, mil lõpeb kaardi kasutamise tähtaeg.
4. Koostöös Sotsiaalministeeriumiga juhime Rahandusministeeriumi tähelepanu, et 2002.a. eelarves eraldataks rahalised vahendid kaitseväelaste pensionide maksmiseks riikliku pensionikindlustuse eelarves.

Pensioniametite raamatupidamise vaheaudit

Kontrolliakti punktid 2.1.1 Pensioniametite 2000.a. aastaaruande koostamise käigus tehti parandused käibeandmikes nende käivete osas, kus oli kasutatud selliseid kontosid, mis rahandusministri kehtestatud eeskirjades on kehtetuks tunnistatud.

Kontrolliakti punkt 2.1.2 Pensioniametite 2000.a. aastaaruannetes kajastati ettemaks postkontoritele 2001.a. jaanuari pensionide ja toetuste väljamaksmiseks kontol 1669 "Muud ettemaksed".

Kontrolliakti punkt 2.1.3 Kohustasime Tartumaa Pensioniameti Põlva Osakonda edaspidi kajastama raamatupidamisregistrites enammakstud toetuste ja pensionide summasid.

Kontrolliakti punkt 2.1.4 Kohustasime pensioniameteid kasutama ühtset põhivara amortisatsiooniarvestust ja kohustasime neid kajastama vastavat infot raamatupidamise sise-eeskirjades.

Kontrolliakti punkt 2.1.5 Kohustasime pensioniameteid välja selgitama nende raamatupidamisregistrites arvel olevad füüsiliselt ja moraalsed amortiseerunud varad, et neid kas maha kanda või võõrandada.

Kontrolliakti punkt 2.1.6 Pensioniametite 2000.a. aastaaruande koostamise käigus tehti pensioniametite raamatupidamisregistrites parandused tsentraliseeritud korras Sotsiaalkindlustusametilt saadud põhivara kajastamise osas ja viidi vastavusse "Eelarveliste asutuste raamatupidamise korraldamise eeskirjadega.

Kontrolliakti punkt 2.1.7 2000.a. riigieelarves nähti ette posti- ja pangakulud pensionide ja toetuste väljamaksmiseks kui tegevuskulud, mistõttu pole Sotsiaalkindlustusametil õigus kajastada neid kulusid kontol 7771 "Assigneeringud füüsilistele isikutele".

Kontrolliakti punkt 2.1.8 Sotsiaalmaksuseaduse § 6 alusel erijuhtumitelt makstava sotsiaalmaksu kohustust kajastasid pensioniametid juba 2000.a. aastaruandes ühel ja samal raamatupidamiskontol 2590 "Muud maksud".

Kontrolliakti punkt 2.1.9 Telefoni kasutamise toetusteks ettenähtud summade suurendamist taotlesime 2000.a. kuuel korral (27.aprill, 19.mai, 19.juuni, 6.juuli, 4.august ja 27.september). Kahjuhüvitisteks ettenähtud summade suurendamist taotlesime 27.september 2000.a. Vaatamata meie korduvatele pöördumistele jäid eelarve summade suurendamise taotlused rahuldamata. Kuna toetused on seadusega ette nähtud, ei ole võimalik nende maksmisest eelarveliste vahendite puudumise tõttu keelduda. Koostöös Sotsiaalministeeriumiga püüame edaspidi teha kõik selleks, et ei toimuks eelarve allikate ülekulu.

Kontrolliakti punkt 2.1.10 Vastavalt Vabariigi Valitsuse 20.juuni 2000.a. korraldusele nr 524-k ja Sotsiaalministri käskkirjale 06.oktoobrist 2000.a. nr. 235 anti Riigivara tasuta üleandmise –vastuvõtmise aktiga 31. oktoobril 2000.a. Põlvamaa Pensioniameti bilansist üle Justiitsministeeriumi Põlva Maakohtu bilanssi Põlvas Aasa tn.5 – 21 asuv 3-toaline korter koos juurdekuuluva maaga, mille kohta on tehtud vastav kanne riigivara registris 11. 12. 2000.a. (Rahandusministeeriumi õiend 13.12. 2000.a. nr. 60 – 2 – 9 / 12334).

Tuginedes Põlvamaa Pensioniameti teatele (27. 02. 2000.a.) informeeris Sotsiaalkindlustusamet oma kirjaga 12.03. 2001.a. nr 1-27 / 464 Sotsiaalministeeriumi Haldusbürood asjaolust, et pensioniameti bilansis olev sõiduauto Opel Omega on registreeritud riigivara registris 2 korda. Nimetatud sõiduauto anti üle Jõgevamaa Pensioniameti bilansist Põlvamaa Pensioniameti bilanssi ja Jõgevamaa jättis õigeaegselt vastava paranduse riigiregistris tegemata.

Raplamaa Pensioniameti server IBM Netfin on riigivara registrisse kantud 24.04.2001.a. nr. 21002005 ja arvuti Privador CW / 2166 samal kuupäeval numbriga

21002006. Üks registreerimata server anti üle Tallinna Pensioniameti Bilanssi ja Tallinna Pensioniamet registreerib selle riigivara registris käesoleval kuul.

Kontrolliakti punkt 2.1.11 Pensioniametite 2000.a. aastaaruande koostamise käigus selgitati Maksuametiga erinevusi pensioniametite raamatupidamisandmete ja Maksuameti väljavõtete vahel.

Kontrolliakti punkt 2.2 Alates käesoleva aasta 1 maist reorganiseeriti 16 pensioniametit ja nende baasil moodustati 4 pensioniametit. Ühtlasi korraldati ümber ka raamatupidamisalane töö. Seoses sellega on praegu 4 pensioniametis käsil uute raamatupidamise sise-eeskirjade koostamine. Uute eeskirjade koostamisel oleme arvestanud auditi spetsialistide ettepanekutega.

Ettepanekute täitmine

1. Konsolideeritud 2000.a. aastaaruande koostamisel arvestasime auditi spetsialistide tähelepanekutega.
2. Kooskõlas pensioniametite ümberkorraldamisega on raamatupidamise arvestuseks kasutusel olev arvutitarkvara VERP tööle rakendatud Sotsiaalkindlustusameti infosüsteemi laivõrgus. Kogu süsteemile on kehtestatud ühtne kontoplaan ja aruandlus. Hetkel on käsil ka pensioniametitele ühtsete raamatupidamise sise-eeskirjade koostamine, mille kavandame valmis saada k.a. juunikuu jooksul.
3. Edaspidi hakkame regulaarselt võrdlema riigivara registris olevate varade andmeid raamatupidamisregistritega.
4. Koostöös Sotsiaalministeeriumiga taotleme edaspidi eelarveseaduse muudatust nende toetuste ja hüvitiste kulude ületamiseks, mida eelarve seaduse kohaselt ületada ei tohi.
5. Kohustasime pensioniameteid koostöös Maksuametiga võrdlema igakuuliselt maksude saldosid.

Riigivara majandamine/haldamine

Kontrolliakti punkt 3.1.1 Sotsiaalkindlustusameti ja OÜ Ajaratas vahel 03.06. 1996.a. sõlmitud rendileping (mitteeluruumide kasutamise kohta aadressil : Tallinn, Estonia pst. 15 hoovimajas ; 62,0m) on lõpetatud 16. märtsil 2001.a. OÜ Ajaratas (juhatuse esimees Ants Tamme) esitas meile ja Sotsiaalministeeriumile maksegraafiku üürivõla likvideerimiseks ühe aasta jooksul.

Kontrolliakti punkt 3.1.2 Edaspidi arvestame ja nõuame rentnikelt tähtaegselt tasumata renditasult viivist.

Pensioniametite tegevuse juhtimine

Kontrolliakti punktid 3.2, 3.3 Pensioniametid on esitanud regulaarselt nii riikliku pensionikindlustuse kassalise täitmise aruandeid kui ka kord kvartalis statistilise aruande "Riiklik sotsiaalkindlustus", mis kajastab kulutusi pensionide, toetuste,

AK 1/2

hüvitiste ja väljamaksmise korraldamise kulusid. Eelarve täitmise jälgimiseks oleme nõudnud ka eelarve täitmise aruandeid majandamiskulude osas.

Alates k.a. maist on kasutusele võetud Sotsiaalkindlustusameti infosüsteemi laivõrgus töötav raamatupidamistarkvara VERP, mis võimaldab reaalajas saada ülevaadet ja teostada kontrolli pensioniametite raamatupidamisaruannete alusel. Juurdepääs VERP'le on nii Sotsiaalkindlustusameti finantsosakonnal kui ka siseauditiosakonnal.

Sotsiaalkindlustuse infosüsteem SKAIS

Kontrolliakti punkt 4

Nagu nähtub ka Riigikontrolli tulemusauditi osakonna poolt läbiviidud infosüsteemide arendusprojektide tulemuslikkuse auditist (vt. 23.02.2001.a. peakontrolöri otsus nr. 12-5/004, lisa 1 lk 2), lähtuvad sotsiaalkindlustuse infosüsteemi arendustööd Sotsiaalministeeriumi vastutusala arengukavas püstitatud sotsiaalkaitse valdkonna eesmärkidest aastateni 2003 ja 2010.

Sellest lähtuvalt on 1997.a välja töötatud Sotsiaalkindlustusameti infosüsteemi SKAIS arengukava, mida 1998. ja 1999.a on muudetud ja ajakohastatud vastavalt muudatustele õigusaktides ning SKA ülesannetes ja võimalustes. Infosüsteemi on arendatud ja arendatakse vastavalt sellele arengukavale.

SKAIS-i juurutamist alustati pensioniametite kaupa 1999.a. lõpul, riiklik pensionikindlustuse register võeti kasutusele 2000.a algul, 2000.a II kvartalis viidi läbi pensionikindlustatute teavitamine pensionikindlustuse registrisse kantud andmetest, pensionide määramist ja maksmist vastavalt "Riiklikule pensionikindlustuse seadusele" alustati 1. aprillist 2000.a, peretoetuste osas lõpetati üleminek vanalt infosüsteemilt SKAIS-ile 2000.a juunis. SKAIS kui tervikliku infosüsteemi juurutamine viidi lõpule 2000.a IV kvartalis. Juurutatud infosüsteem koosneb järgmistest allsüsteemidest:

- pensionikindlustuse register (1,5 miljoni isiku andmed, sh ligi 800 000 isiku sotsiaalmaksu andmed 1999-2000.a kohta);
- pensionide määramine ja maksmine (üle 370 000 pensionäri, 6,8 miljardi krooni ulatuses aastas);
- pensionide määramine ja maksmine vastavalt riikidevahelistele lepingutele;
- peretoetuste määramine ja maksmine (210 000 perele 320 000 lapse eest, 1,4 miljardi krooni ulatuses aastas);
- sotsiaaltoetuste määramine ja maksmine.

Infosüsteemist SKAIS on võimalik saada SKA juhtkonnale asjakohaste juhtimisotsuste vastuvõtmiseks vajalikke terviklikke ja operatiivseid aruandeid. SKAIS andmetest on oma ülesannete täitmisel abi olnud ka paljudel teistel riigiasutustel (Sotsiaalministeerium, Eesti Haigekassa, Tööinspektsioon, Statistikaamet, Kodakondsus- ja Migratsiooniamet, Presidendi kantselei, Riigikogu sotsiaalkomisjon, kohalikud omavalitsused, TTÜ Eesti Majandusinstituut jt).

Kõiki pensionide, toetuste või hüvitiste liike ei olnud SKAIS-is 2000.a. jooksul siiski võimalik registreerida. 2001. aastal lisanduvad vastavalt SKAIS-i arengukavale ja SKA 2001.a tööplaanile:

- sotsiaaltoetused "Puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seaduse" 1.01.2001 jõustunud osas;
- kvartaalsed peretoetused 3-ja enamalapselistele peredele vastavalt "Peretoetuste seadusele";
- kuriteoohvrite riiklikud hüvitised vastavalt 01.01.2001 jõustunud "Kuriteoohvritele riikliku hüvitise maksmise seadusele";
- "Kaitseväeteenistuse seaduse" alusel määratavad pensionid (seaduse täitmiseks eraldati rahalised vahendid alles 2000.a lõpuks);
- "Õiguskantsleri seaduse" alusel määratavad pensionid (esimene pensionitaotlus selle seaduse alusel esitati 2001.a. aprillis);
- tööülesannete täitmisel saadud vigastuse või muu tervisekahjustusega tekitatud kahju hüvitamine;
- täiendavate puhkusepäevade arvestus;
- matusetoetus vastavalt 01.01.2001 jõustunud "Matusetoetuse seadusele".

Enamik aktis SKAIS-i kohta toodud märkusi kajastab puudujääke SKAIS-i võimaluste kasutamise osas. SKAIS-is olemasolevad võimalused pole leidnud kasutamist SKA-s ja pensioniametites raamatupidamise ja aruandlusega tegelevate töötajate poolt:

- Tallinna Pensioniametis ei registreerita varasemate aastate eest tehtud ega kassast tehtud väljamakseid,
- õiendite väljastamine mitmesuguste ajaperioodide kohta,
- vanuselise analüüsi võimalus enammakstud pensionide ja toetuste puhul jne.

SKAIS juurutamise käigus 1999-2000.a toimunud koolitus oli suunatud esmajoones pensionikindlustuse registri pidamise ning pensionide, toetuste ja hüvitiste määramise ja maksmisega vahetult seotud töötajatele (ülekaalukas enamus SKA ja pensioniametite töötajaskonnast). Aruandluse ja raamatupidamisega seotud töötajate osalemine SKAIS koolitusel oli märksa tagasihoidlikum ja see kajastub ka nende SKAIS-i alaste teadmiste ja oskuste tasemes. Jätkuva koolituse käigus püüame viia kõigi SKA ja pensioniametite töötajate teadmised ja oskused SKAIS võimaluste kasutamise osas vajalikule tasemele.

Sisekontroll

Kontrolliakti punkt 4.2 Sotsiaalkindlustusameti revisjoniosakonnast moodustati alates 1.jaanuarist 2001.a. siseauditiosakond.

Välja on töötatud "Siseauditi läbiviimise alused". Siseauditiosakond juhindub oma töös eelnimetatud dokumendist ja rahandusministeeriumi poolt koostatud "Siseauditi heast tavast". Auditeid viiakse läbi tööplaani järgi. Enne auditi läbiviimist koostatakse auditi kava, milles märgitakse läbiviijad, ülesannete jaotus ja ajakava. Auditite tööpabereid säilitatakse. Tegeldakse riskide määratlemise ja hindamisega.

AIC 1/2

Siseauditiosakond auditeeris Sotsiaalkindlustusameti konsolideeritud 2000.a. aastaaruannet andmete usaldusväärsuse tagamiseks.

Kokkuvõte

Sotsiaalkindlustusamet tänab Riigikontrolli finantsauditi juhti ja spetsialiste professionaalse auditi läbiviimise eest. Auditi läbiviimisest oli palju abi eelkõige Sotsiaalkindlustusameti konsolideeritud 2000.a. aastaaruande koostamiseks. Edaspidise töö korraldamisel arvestame kontrolliaktis toodud ettepanekutega.

Lugupidamisega

Külli Pedak
Peadirektor

D. Kalvik 6 408 114